

Innspill til offentlig utvalg som skal vurdere framtidens etter- og videreutdanning: Ta med i betraktningen behovet for kompetanseheving for lærerutdannere

Vi foreslår en kompetanseutviklings ordning for lærerutdannere, som gjør det mulig å søke om midler til å utvikle og gjennomføre kompetansetiltak for lærerutdannere i UH-sektoren. Vi ber utvalget om å vurdere en slik ordning, og mener en slik vurdering kan knyttes til følgende punkt i utvalgets mandat (side 3):

- *kapasitet og kompetanse hos ulike universitet, høyskoler og andre fagmiljøer rundt omkring i landet, og mulige tiltak for å fremme likeverdighet i ny kompetansestrategi.*

Lærerutdannere er nøkkelpersoner i utdanningssystemet og det tas for gitt at de besitter den kompetansen som til enhver tid etterspørres i praksisfeltet. I argumentasjonen nedenfor benytter vi naturfaglærerutdannere som eksempel, men dette er like relevant for andre fagområder i lærerutdanningen. Vi mener at lærerutdanneres kompetanse og behov for kompetanseheving er et oversett område i arbeidet som pågår med framtidens etter- og videreutdanning, og dette bygger vi på følgende argumentasjon (her med naturfag som eksempel):

1. Naturfaglærerutdannere har en nøkkelrolle i utdanningssystemet med hensyn på
 - a. utdanning av nye lærere og barnehagelærere
 - b. etter- og videreutdanning av lærere og barnehagelærere
 - c. implementering av reformer i skole og høyere utdanning
 - d. skoleutvikling gjennom den sentrale rollen de har fått i de nye kompetanseutviklings ordningene¹
2. Det stilles nye krav til naturfaglærerutdannere på grunn av:
 - a. mastergrader i grunnskolelærerutdanningene som forutsetter kompetanse innen forskningsmetoder og veiledning
 - b. nye krav i skolens læreplan med hensyn på programmering, utdanning for bærekraftig utvikling, tverrfaglighet og utforskende arbeid
 - c. økte forventninger om forskningsbasert undervisning
 - d. økte forventninger om egen kunnskapsproduksjon gjennom forsknings- og utviklingsarbeid
 - e. økt samarbeid med praksisfeltet gjennom de nye kompetanseutviklings ordningene.
3. Naturfaglærerutdannere trenger kompetanse innen følgende fire kunnskapsdomer (jf. Mork, Henriksen, Haug, Jorde, & Frøyland, 2021):
 1. Naturvitenskap
 2. Naturfagundervisning i skolen
 3. Naturfag- og naturfagdidaktikkundervisning i lærerutdanningen
 4. Naturfagdidaktisk forskning

Svært få naturfaglærerutdannere har kompetanse innen alle de fire kunnskapsdomenene og lærerutdanningsinstitusjonene må stadig utlyse stillinger på nytt og/eller ansette personer som mangler kompetanse innen ett eller flere av disse domenene. Ofte mangler de kompetanse fra domenet Naturfagdidaktisk forskning. Innen naturfag finnes det ett eksempel på

¹ [Kompetanseutvikling i barnehage, skole og fag- og yrkesopplæring \(udir.no\)](https://www.udir.no/kompetanseutvikling-i-barnehage-skole-og-fag-og-yrkesoppl%C3%A6ring)

videreutdanningskurs (Naturfagdidaktikk for lærerutdannere, [NATDID4901V](#)) som dekker deler av dette behovet, men behovet er større – særlig med tanke på skoleutviklingsmandatet. Etter to gjennomføringer står dette videreutdanningstilbudet nå i fare på grunn av manglende finansiering.

KONKLUSJON: Kompetansen i lærerutdanningsmiljøene i UH må styrkes for å kunne fylle alle de nye kravene som beskrevet ovenfor. Dette vil kreve finansiering, og ett (blant flere) virkemidler kan være å sørge for finansiering av det nevnte videreutdanningstilbudet samt eventuelle lignende tilbud som dekker andre kunnskapsdomener (jfr pkt 3) og de andre oppgavene (jfr pkt 2). Vi ber utvalget om å ta dette med i betraktningen når de utformer sin rapport og sine anbefalinger.

Vi deltar gjerne i samtaler med utvalget for å utdype punktene over og diskutere mulige modeller og løsninger.

Dette innspillet kommer fra miljøer som er involvert i grunn-, etter- og videreutdanning av naturfaglærere og lærerutdannere og i forskning knyttet til naturfaglærerutdanning.

Merethe Frøyland,
Professor og leder av Naturfagsenteret – Nasjonalt senter for naturfag i opplæringen

Doris Jorde,
Professor og leder av ProTed – senter for fremragende lærerutdanning

Ellen K. Henriksen,
Professor og leder av Seksjon for fysikkdidaktikk – Skolelaboratoriet, UiO
Prosjektleder for TRELIS – Teachers' Research Literacy for Science teaching, OsloMet

Sonja M. Mork
Førsteamanuensis ved Naturfagsenteret, kursansvarlig for NATDID4901V
Prosjektleder for følgeforskning til NATDID4901V

Maria Vetleseter Bøe
Førsteamanuensis ved Seksjon for fysikkdidaktikk og Naturfagsenteret
Underviser på lektorutdanningen ved UiO og forsker innen fysikkdidaktikk

Referanse

Mork, S. M., Henriksen, E. K., Haug, B. S., Jorde, D., & Frøyland, M. (2021). Defining knowledge domains for science teacher educators. *International Journal of Science Education*, 43(18), 3018-3034. doi:10.1080/09500693.2021.2006819